

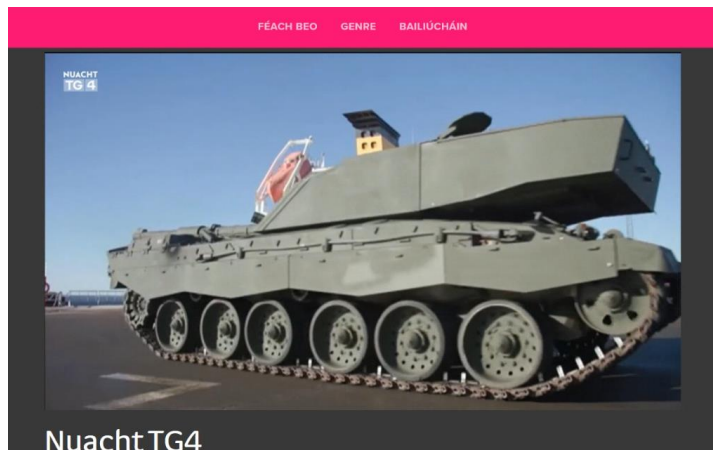
Cogadh san Úcráin

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoin gcogadh san Úcráin. Sula bhféachfaidh tú ar an mír, an féidir leat féin agus an duine in aice leat brí na bhfocal seo a aimsiú?

1. *foláireamh* _____
2. *ar na bacáin* _____
3. *conbhua míleata* _____
4. *an ceann is fearr a fháil ar* _____
5. *cónaitheoirí* _____
6. *in aice láimhe* _____
7. *i ngeall* _____
8. *todhchaí na hEorpa* _____
9. *gníomh míleata* _____
10. *cé acu ... nó ...* _____

Féach ar an mír den chéad uair le feiceáil an gcabhróidh sé sin leat.

Ceist 2

Féach ar an mír den dara huair agus tabhair faoin tasc thíos leis an duine in aice leat.

A. Bain úsáid as na focail sa bhosca, a úsáidtear chun ceisteanna a chumadh, chun na bearnaí a líonadh sna ceisteanna thíos.

Cad	Cá mhéad	Cén fáth
-----	----------	----------

1. _____ a bhfuil foláireamh tugtha ag na Rúisigh do mhuintir Chív?
2. _____ duine a maraíodh i gCív?
3. _____ duine a maraíodh in Kharkiv?

4. _____ a dúirt an tUachtarán Zelensky?
5. _____ duine atá ag teitheadh na tíre?
6. _____ a rinne Comhairle na Náisiún Aontaithe um Chearta an Duine sa Ghinéiv?
7. _____ ar shiúil baill na comhairle amach as an gcruinniú?
8. _____ a dúirt Ursula von der Leyen?
9. _____ a tharlóidh má léiríonn an tAontas Eorpach tacaíocht don Úcráin?

B. Cuir na ceisteanna ar a chéile.

Ceist 3 Déan plé leis an duine in aice leat ar na hathruithe ar fad atá tagtha ar an scéal seo ó craoladh an mhír ar an 01 Márta 2022.

Ceist 4 ‘...cúigear...’ agus ‘...deichniúr...’

Líon na bearnaí sa tábla thíos chun na rialacha a bhaineann leis na huimhreacha pearsanta a chur in iúl.

		mac	iníon	múinteoir
1	duine amháin			
2				
3				
4				
5	cúigear			
6				
7				
8				
9				
10	deichniúr			

Ceist 5 ‘...seasfaidh...’ agus ‘...tacóidh..’

Tá an dá shampla thuas san aimsir fháistineach. Bain úsáid as na briathra sin agus na cinn eile sa tábla chun na rialacha a bhaineann leis an aimsir fháistineach a chur in iúl. Tá sampla amháin déanta duit.

Seas	Tacaigh	Cuir	Aimsigh
seasfaidh mé, tú, sé, sí seasfaimid seasfaidh sibh, siad an seasfaidh sé? seasfaidh ní sheasfaidh			

Ceist 6

Bí ag obair leis na daoine eile i do ghrúpa. Bainigí úsáid as na focail seo a leanas chun cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a mothaíonn sibh nuair a fhéachann sibh ar mhír faoin gcogadh san Úcráin.

eagla, brón, imní, frustrachas, trua, éiginnteacht, fearg, déistin

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1. <i>foláireamh</i>	warning
2. <i>ar na bacáin</i>	on the horizon
3. <i>conbhua míleata</i>	military convoy
4. <i>an ceann is fearr a fháil ar</i>	to get the better of
5. <i>cónaitheoirí</i>	residents
6. <i>in aice láimhe</i>	near at hand
7. <i>i ngeall</i>	at stake
8. <i>todhchaí na hEorpa</i>	Europe's future
9. <i>gníomh míleata</i>	military action
10. <i>cé acu ... nó ...</i>	whether

Ceist 2

Cén fáth a bhfuil foláireamh tugtha ag na Rúisigh do mhuintir Chív?

Cá mhéad duine a maraíodh i gCív?

Cá mhéad duine a maraíodh in Kharkiv?

Cad a dúirt an tUachtarán Zelensky?

Cá mhéad duine atá ag teitheadh na tíre?

Cad a rinne Comhairle na Náisiún Aontaithe um Chearta an Duine sa Ghinéiv?

Cén fáth ar shiúil baill na comhairle amach as an gcruinniú?

Cad a dúirt Ursula von der Leyen?

Cad a tharlóidh má léiríonn an tAontas Eorpach tacaíocht don Úcráin?

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

		mac	iníon	múinteoir
1	duine amháin	mac amháin	iníon amháin	múinteoir amháin
2	beirt	mhac	iníonacha	mhúinteoirí
3	triúr	mac	iníonacha	múinteoirí
4	ceathrar	mac	iníonacha	múinteoirí
5	cúigear	mac	iníonacha	múinteoirí
6	seisear	mac	iníonacha	múinteoirí
7	seachtar	mac	iníonacha	múinteoirí
8	ochtár	mac	iníonacha	múinteoirí
9	naonúr	mac	iníonacha	múinteoirí
10	deichniúr	mac	iníonacha	múinteoirí

Ceist 5

Seas	Tacaigh	Cuir	Aimsigh
seasfaidh mé, tú, sé, sí	tacóidh mé, tú, sé, sí	cuirfidh mé, tú, sé, sí	aimseoidh mé, tú, sé, sí
seasfaimid	tacóimid	cuirfimid	aimseoidh
seasfaidh sibh, siad	tacóidh sibh, siad	cuirfidh sibh, siad	aimseoidh sibh, siad
an seasfaidh sé? seasfaidh ní sheasfaidh	an dtacóidh sí? tacóidh ní thacóidh	an gcuirfidh sé? cuirfidh ní chuirfidh	an aimseoidh sí? aimseoidh ní aimseoidh

--	--	--	--

Ceist 6

Is féidir gach grúpa a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin na mothúcháin a phlé leis an rang iomlán.

Siún Nic Gearailt

Tá foláireamh tugtha ag na Rúisigh do mhuintir Chív an chathair sin a fhágaint¹ mar go bhfuil ionsaithe ar na bacáin, a deir siad. Cheana féin tráthnóna, tá cúigear ar a laghad maraithe in ionsaí a deineadh² ar thúr teilifíse sa chathair agus maraíodh deichniúr eile in ionsaí sliogán in Kharkiv. Idir an dá linn, tá Uachtarán na hÚcráine, Volodymyr Zelensky, ag iarraidh ar an Aontas Eorpach a chruthú go dtacaíonn siad leis an Úcráin.

Caoimhe Ní Laighin

A fhad is a bhí conbhua míleata tancanna Rúiseach ag sní tríd na bóithre ag tabhairt aghaidh ar Chív inniu, labhair Uachtarán Volodymyr Zelensky os comhair Pharlaimint na hEorpa ar nasc idirlín.

Uachtarán na hÚcráine, Volodymyr Zelensky

Mura seasfaidh an tAontas Eorpach linn, beidh an Úcráin ina haonar go hiomlán. Cruthaigh dúinn go dtacóidh sibh linn. Cruthaigh dúinn nach scaoilfidh sibh linn, le go bhfaighidh an bheatha an ceann is fearr ar an mbás. An solas an ceann is fearr ar an dorchadas.

Caoimhe Ní Laighin

Dúshlán soiléir go cinnte don Aontas Eorpach. Rinneadh ionsaithe troma sliogán ar Kharkiv inniu. Maraíodh deichniúr i bpléascadh amháin. Mhol an Rúis do chónaitheoirí i gCív an chathair a fhágáil, mar tá ionsaithe uirthi ar na bacáin, a deir siad. Cheana féin tráthnóna, tá ionsaí déanta ar thúr teilifíse i gCív. Maraíodh cúigear ar a laghad san ionsaí sin agus rinneadh damáiste d'áiseanna teilifíse in aice láimhe.

Deir na Náisiúin Aontaithe go mbeidh cuidiú fóirithinte de dhíth ar dhá mhilliún déag duine san Úcráin. Tá beagnach 700,000 duine ar teitheadh ón dtír³ cheana féin.

Tá an Rúis ag éirí níos imeallaithe ar an ardán idirnáisiúnta. Shiúil baill de Chomhairle Cearta Daonna na Náisiúin Aontaithe⁴ amach ó chruinniú in Geneva inniu, a fhad is a bhí Sergey Lavrov i mbun óráide ar nasc. Ach, tá cuid mhór i ngeall sa gcluiche seo: beatha daoine, ceannas tíortha agus mar a dúirt Ursula von der Leyen, Uachtarán an Choimisiúin Eorpaigh inniu, todhchaí na hEorpa í féin.

Má ghlacann an tAontas Eorpach le dúshlán Zelensky agus a dtacaíocht shoiléir a léiriú don Úcráin, agus is dócha nach bhféadfaí gníomh míleata a sheachaint sa gcás sin, beidh le feiceáil cé acu an Rúis nó an tIarthar a bheas⁵ ag cúlú siar ar dtús, faoin mbrú.

Caoimhe Ní Laighin, Nuacht TG4.

---

¹ leagan canúnach de 'fágáil'

² leagan canúnach de 'rinneadh'

³ Canúint na Mumhan atá ag an gcainteoir seo; mar sin, cloítear le nósanna na canúna sin maidir le réamhfhocail agus an t-alt, mar shampla, urú seachas séimhiú i ndiaidh 'den' agus 'don', agus urú ar ainmfhocail dar tús 'd' agus 't'.

⁴ *Comhairle na Náisiúin Aontaithe um Chearta an Duine* an leagan oifigiúil

⁵ a bheidh